

האדם ההגון

מאת: יאנוש קורצ'אק, כתבים כרך ו', עמ' 46-49
תרגום: אורי אורלב

אֲדוֹנִי, הוּא שׁוֹב בָּא אֵלַי בְּטַעֲנוֹת.

שִׁפְטוֹ בְּעֶצְמָכֶם:

מְנַחֵל הַמִּשְׁרָד שֶׁלֵּנוּ הוּא אָדָם שֶׁמִּלְבָּד מִשְׁכֶּרֶת שֶׁל שֵׁשֶׁת אֲלָפִים לְשָׁנָה וְ"גב" – יֵשׁ לוֹ גַּם... מִצְבֵּי רוּחַ. כְּלוּמָר: מִצַּב רוּחַ טוֹב אוֹ מִצַּב רוּחַ רָע.

כְּאֶשֶׁר מִצַּב רוּחוֹ טוֹב – מִשְׁבַּח, וְכְאֶשֶׁר מִצַּב רוּחוֹ רָע – מְגִנָּה. דְּבַר זֶה מוּכָן מֵאֲלִיּוֹ, כִּיּוֹן שֶׁאֵינָנו מְבִין דְּבַר מִן הַנַּעֲשֶׂה בַּמִּשְׁרָד, וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ לְהַעֲרִיד אֶת טִיב הָעֲבוֹדָה. וְאִזּוֹ עַל סִמּוֹן מָה עָלָיו לְהִגִּיב? הֲרִי הוּא חַיֵּב לְשַׁבַּח אוֹ לְגַנּוֹת: לְשֵׁם כֶּף הוּא הַמְּנַחֵל וּמִקְבֵּל אֶת מִשְׁכֶּרֶתוֹ.

מִשּׁוּם כֶּף הוּא מְסַתֵּמָה עַל מִצְבֵּי רוּחוֹ.

נו: נִכּוֹן אוֹ לֹא נִכּוֹן?

אָבֵל תִּשְׁמָעוּ הִלָּאָה:

יוֹם אֶחָד הוּא בָּא לַמִּשְׁרָד בְּמִצַּב רוּחַ רָע. גָּעַר בְּאֶחָד, גָּעַר בְּשֵׁנִי – בָּא אֵלַי.

אֲנִי אָדָם הַגּוֹן. כָּל אֶחָד נִכּוֹל לְהַעֲדֵיד עַל כֶּף. אֲנִי עוֹשֶׂה אֶת שְׁלִי, לֹא מִתְעַרֵּב בְּעִנְיָנוּ שֶׁל אִישׁ, לֹא מִזִּיק לְאֶף אֶחָד.

הוּא בָּא אֵלַי: הִצִּיץ בְּסִפָּרִים, בְּאֶחָד, בְּשֵׁנִי – וְהִתְחִיל, כְּמוּכָן, בְּגִדּוּפִים:

- אֶתָּה, אֲדוֹנִי, לֹא יוֹדֵעַ לְכַתֵּב – הוּא אוֹמֵר – אֶתָּה לֹא יֵצֵחַ – הוּא אוֹמֵר – אִף פֶּעַם לֹא עָשִׂיתָ שׁוּם דְּבַר כְּרֵאוּי – הוּא אוֹמֵר – וְרַק מִבְּזָזִים עָלֶיךָ מִשְׁכֶּרֶת.

- אָבֵל, אֲדוֹנִי הַמְּנַחֵל – אִמְרָתִי.

- שְׁתַּק כְּשֶׁאֲנִי מִדְּבַר אֵלֶיךָ – הוּא אוֹמֵר. – אֵל תִּכְנַס לְתוֹךְ דְּבָרִי. – אֵינֶךָ יוֹדֵעַ אֲפֹלוּ לְהִתְנַחֵג עִם הַמְּמַנִּים עָלֶיךָ.

וְכֵּה נִכְלָתִי לַעֲשׂוֹת?

הוּא גִדֵּף אוֹתִי, אִם תִּסְלַחוּ לִי, קָרָא לִי מִטְמָטָס, מוֹקִיּוֹן, בּוֹר וְעַם הָאֶרֶץ – וְהִלֵּךְ לַמִּשְׁרָד לְעֶשֶׂן סִיגָר וְלִקְרָא עֵתוֹן. קִשָּׁה לוֹמֵר שֶׁהַעֲרָכָה כָּל כֶּף לֹא צוֹדֶקֶת שֶׁל כְּשׁוּרֵי וְשֶׁל אִישׁוּתִי נִעְמָה לְאֲזַנִּי. זֹאת לֹא הִשְׁנָה הָרֵאוּשׁוֹנָה שֶׁאֲנִי עוֹבֵד שָׁם וְאֲנִי לֹא אֵינָה פוֹחֵחַ שֶׁאֲפֹשֶׁר לְבָזוֹת אוֹתוֹ לֹלֵא כָּל תְּגוּבָה.

כְּעִסְתִּי מְאוֹד, אָבֵל חֲשַׁבְתִּי לַעֲצָמִי:

"מָה אֲנִי אֶתְחִיל אִתּוֹ? הוּא בָּא הַיּוֹם בְּמִצַּב רוּחַ רָע וְהִנֵּה צָרִיךְ לְהוֹצִיא עַל מִישְׁהוֹ אֶת זַעֲמוֹ. בְּדִיוֹק נִקְרִיתִי בְּדִרְכּוֹ, אִזּוֹ נִסְפֵּל אֵלַי. זֶה הַמִּצָּב". אֲנִי בְּדִרְךָ כָּל אָדָם הַגּוֹן.

נו: אֲנִי צוֹדֵק אוֹ לֹא?

אָבֵל בַּמִּשְׁרָד שֶׁלֵּנוּ, רְבוּתִי, עוֹבֵד צָעִיר אֶחָד. עוֹבֵד, אֲפֹשֶׁר לְהַגִּיד עוֹבֵד. אֲנִי לֹא מִתְעַרֵּב בְּעִנְיָנוּ שֶׁל אִישׁ, לֹא מַעֲנִין אוֹתִי מִי עוֹבֵד וּמִי לֹא עוֹבֵד. בְּשִׁבְלִי יְכוּלִים כָּלֵם לְהִתְחַלֵּף עַל הָרֵאשׁ, הָעֶקֶר שֶׁלֹּא יְדַחֲפוּ אֶת הָאֵף בְּעִנְיָנִי.

וְהוּא, רְבוּתִי, הַזָּאטוּט הַזֶּה, קָם פְּתָאוּם וְאוֹמֵר:

- מָה אֶתָּם חוֹשְׁבִים עַל הַתְּנַהּגוּתוֹ שֶׁל הַקּוֹלָגָה שֶׁלֵּנוּ?

מִכִּיּוֹן שֶׁהוּא יוֹשֵׁב קְרוֹב לִידִי, שֶׁאֲלָתִי כְּבִדְרָךְ אֲגַב:

- אֵינָה קוֹלָגָה?

מִפְּנֵי שֶׁחֲשַׁבְתִּי שֶׁהוּא מִתְכַּנֵּן לְמְנַחֵל שֶׁלֵּנוּ, וְהִתְפַּלֵּאתִי עַל הִיִּדְיוּת הַפְּתָאוּמִית הַזֹּאת.

- אֶתָּה עוֹד שׁוֹאֵל אֵינָה קוֹלָגָה, אֲדוֹנִי? – הוּא שׁוֹאֵל – וְאֲנִי שׁוֹאֵל הָאֵם וְנִמְצָא כָּאֵן בַּמִּשְׁרָד מִישְׁהוֹ שֶׁאֲחֵרִי כָּל זֶה יִסְכִּים לְהוֹשִׁיט לָךְ גֵּד.

- מָה עָשִׂיתִי? – אֲנִי שׁוֹאֵל בְּתִדְהָמָה

הוּא כָּל כֶּף הַפְּתִיעֵי אוֹתִי עַד שֶׁחֲשַׁבְתִּי בְּהִתְחַלָּה שְׁאוּלִי בְּאֶמֶת אִמְרָתִי מִשְׁהוֹ מַעֲלִיב.

- מה לעזאזל אמרתי?
- מה שרע הוא שלא עשית. ולא אמרת שום דבר.
- ומה הייתי צריך לעשות?
- להגיב על העלבונות, על הגדופים...
- כן, בודאי... בודאי... להגיב!... היה מגדף אותי עוד יותר... הרי בקשתי לענות ואז הוא אמר לי שאני לא יודע איך מתנהגים עם הממנים עלי. והצציק הזה, שעוד אין לו חתימות שפם אומר:
- אני לא מדבר אליך, אדוני.
- עד שקם אחד העובדים ואמר:
- נדמה לך, אדוני, שאפשר בצורה כזאת. אצלנו לא קשה לפטר, לעמת זאת להשיג משרה חדשה – קשה גם קשה.
- אם כן, לפי דעתך, לא צריך להגיב כשיוקרים לך בפרצוף?
- יורקים, לא יורקים, אבל כשיש לך אשה וילדים...
- דוקא אם יש למישהו ילדים – אומר הצעירון.
- אתם שומעים?
- מה זאת אומרת: דוקא? – שואל הקולגה הנבון. – האם הילדים צריכים אחר כך להתפגר מרעב?
- שיתפגרו – הוא אומר.
- אני נשבע לך – אני אדם הגון ולא דוחף את האף בענינו של אף אחד, אבל התחשק לי לתת לו באבי אביו.
- שהילדים שלי יתפגרו מרעב? הפרחח הזה שאין לו משג מהו ילד חקי שלך, הפוחח הזה מעז לומר לי ממה יתפגרו או לא יתפגרו הילדים שלי. מי הוא שילמד אותי. בגלל שמשהו נזף בי אני צריך... לא כדאי אפילו לדבר על זה.
- אדוני – אני אומר לו – אתה עוד לא פרנסת ילדים בעבודתך.
- והוא:
- אבל אתה מפרנס אותם לא רק בעבודה, אלא גם בהשפלה. וילדים שהתחנכו במחיר השפלת אביהם יגדלו נוכלים וילך עצמך לא תהיה נחת מהם. הם יצאו לתרבות רעה.
- ואני רוצה להגיד לך ששם לא החטפתי לו בפרצוף אני פנראה באמת אדם הגון.
- נכון או לא נכון?
- אדוני היקר – אני אומר לו – אם המנהל שלי אומר לי משהו, גם אם אני לא כל כך מסכים איתו, וגם אם דעותי שונות במונחים אחדים, בכל זאת עלי לשמוע – וגמרנו! – מפני שלשם כך יש מנהל – וזה! אבל לך אין שום זכות להעליב אותי, מפני שאני לא נתון למרותך, ואתה עדין צעיר מכדי לתת לי עצות – זה הכל.
- והתישבתי על כסאי.
- את חושבים שאחרי הדברים האלה הוא ותר?
- אני שואל עוד פעם אחת – הוא חוזר ופונה לאנשי המשך – מה אתם חושבים לעשות בענין העגים הזה?
- אדוני היקר – אני אומר – אינני מלשין, אבל אני מזכיר אותך שכל הדברים האלה עלולים להגיע לאזני המנהל ואז אתה תעוף מכאן.
- ואתה חושב שאמשיך לעבד במשרד כזה שיש בו יחסי חזירות כאלה... אף רגע לא אשאר כאן.
- אה, כן. אני מבין – אמרתי – אתה בודאי רדיקל.
- כן. רדיקל.
- הייתי צריך לומר זאת מיד בהתחלה.
- לשם מה הייתי צריך להכנס לזכוכית עם אחד כזה?
- נו: נכון או לא נכון?

ישראל קורצאק קורצאק
إسرائيل تقرا كورتشاك

ותארו לעצמכם, רבותי, עקשו היחסים בינינו מציגים. מפני שאני לא מתערב בענינו של איש, אבל גם אינני אוהב כשמישהו דוחף את האף לעיניים שלי...

רק דבר אחד מוזר בעיני:

מדוע כשלמנהל יש מצב רוח רע הוא מעדיף לדבר דוקא אתי, ואתו – אף פעם?

